

Arjen Lucassen (Ayreon)

Eerlijk en echt

Arjen Lucassen is wereldwijd geliefd vanwege de progrockopera's met sciencefictionteksten die hij de afgelopen 25 jaar onder de naam Ayreon uitbrengt. Zijn nieuwe dubbelalbum 'Transitus' klinkt echter flink anders dan zijn voorgangers. Dit heeft voor een deel met de afwijkende ontstaansgeschiedenis van het album te maken. Lucassen vertelt ons alle ins en outs van het proces. tekst Kevin Pasman

“Mijn droom is om een film te maken”, legt Lucassen het ontstaan van 'Transitus' uit. “Gewoonlijk begin ik altijd met de muziek, maar dit keer ben ik daarom begonnen met het verhaal. Dat was een hele andere opbouw, wat wennen was voor me.

“Het is geen metalalbum, het is meer musical-achtig geworden. 'The Source' was een metalalbum en dan ga ik gewoon zo vet mogelijk. Nu was het echt: gitaar, versterker, speaker. Meer niet. Niet dubbelen, gewoon heel duidelijk en eerlijk. Ook met het idee dat het niet te heftig kon als het een film wordt. Concessies doen wil ik het niet noemen, want ik hou van heel veel soorten muziek, maar het heeft wel in mijn hoofd gespeeld dat het voor een breder publiek geschikt zou moeten zijn.”

“Mede door de coronacrisis, kwam de financiering voor de film - die volgens Lucassen in een redelijk vergevorderd stadium was - niet rond. De muziek was er echter wel al. Hierdoor kwam het idee op om de muziek apart uit te brengen. “Ik ben toch maar naar Mascot gegaan en gevraagd: kunnen we dit uitbrengen?”, aldus Lucassen. “En onder welke naam? Mascot vond het nog steeds heel herkenbaar als wat ik doe. En het had natuurlijk alle gastzangers en het doorlopende verhaal waar Ayreon om bekend staat. Ze vonden daarom dat we dit gewoon als Ayreon-album uit konden brengen.

“Dat was even een enge beslissing. Want wat gaat mijn publiek daarvan vinden? Aan de andere kant dacht ik: als ik wéér hetzelfde ga uitbrengen als 'The Source', wordt het alleen maar minder. Misschien vallen er wat fans af die het niet heavy genoeg vinden, maar dat risico neem ik graag. Ook om het voor mezelf interessant te houden.”

Feel

Zoals gezegd klinkt de muziek op 'Transitus' anders dan wat op basis van eerder uitgebrachte Ayreon-albums te verwachten is. De combinatie van invloeden waar Lucassen om bekend staat is nog steeds aanwezig - progressieve rock, progressieve metal en folk - maar de muziek klinkt veel speelser dan zijn eerdere werk. “Dat komt vooral doordat ik dit keer met een andere drummer gewerkt heb”, verklaart Lucassen. “Dat is natuurlijk een doodzonde, want Ed Warby is de drummer van Ayreon, maar omdat dit als film begon was het helemaal niet de bedoeling dat het een album zou worden. En zeker geen Ayreon-album.

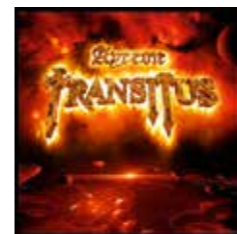
“Omdat ik geen puur metalalbum wilde maken, ben ik op zoek gegaan naar een andere drummer. Uiteindelijk ben ik bij Juan van Emmerloot terechtgekomen, met wie ik 35 jaar geleden ooit iets heb opgenomen. Ik had die opname nodig, dus heb ik contact met

hem opgenomen. Het was meteen van: wat een te gekke gozer is dat toch. En hij is goed bezig, hij is nog beter dan hij was. Hij heeft die funky en jazzy feel, maar hij heeft ook power. Hij snapt bijvoorbeeld een wat zwaarder nummer als *Get Out! Now!* ook. Ik heb in het verleden ook wel met een ander soort drummers gewerkt, maar die snapt vaak dat beuken niet. Dan gingen ze heel raar zitten hupsen op hun krukje. Die feel moet je gewoon hebben, die Rammstein-feel. Juan heeft die ook.

“Hij heeft een eigen studio. Daar ben ik samen met hem bezig geweest om te kijken wat hij op bepaalde stukken zou spelen en daar de nummers ook echt op aan te passen. Bij Ed hoef ik geen van mijn eigen partijen over te doen. Dat neem ik me wel altijd voor, maar het hoeft gewoon niet, want het is zó haarstrak! Voor dit album heb ik wel alles overgedaan. Er zijn sowieso een stuk of vijf, zes nummers die niet op de click zijn ingespeeld en daar heb ik de gitaren op aangepast. Het is een stuk speelser qua ritmes en drumpartijen.”

Lekker omlaag

“Ik heb een heleboel nieuwe instrumenten gebruikt. Ik wilde sowieso echte instrumenten gebruiken. Bij Ennio Morricone merkte ik dat de simpele dingen in zijn muziek me aanspraken. Zoals dat fluitje in *The Good, The Bad And The* »

Arjen Lucassen, hier met een Gibson Explorer, gebruikt op 'Transitus' naast gitaren ook "aparte" instrumenten zoals een dulcimer

Ugly. Hetzelfde met het Halloween-themaatje van John Carpenter. Dat is gewoon een simpel pianootje.

“Daardoor dacht ik: ik wil echte instrumenten gebruiken. Aparte instrumenten die ik nog nooit gebruikt heb. Dus heb ik een hurdy-gurdy (*draailier - red.*) op het album, ik heb een speelgoedpianootje en een glockenspiel gekocht, er staat een dulcimer op... Ik heb voor het eerst met Ayreon een echte hoorn opgenomen. En een echt koor, dat is dan weer beïnvloed door The Omen. Ongelooflijk hoe groots dat klinkt.

“Iedere keer als ik een album opneem, ga ik experimenteren. Dan ga ik een hoop versterkers, speakers en microfoons lenen. En dan ben ik echt twee weken bezig met de gitaarsounds. Dit keer kwam ik op een Bogner Uberschall uit. Een Marshall was net iets te *middy* en een Rectifier te metal-achtig. Die Bogner had echt dat wollige, warme geluid. De truc was om zo weinig mogelijk vervorming erin te draaien. Het speelt zoveel moeilijker, maar het maakt alles zoveel duidelijker.

“Qua gitaren ben ik toch veel bij mijn zevensnarige Ibanez RG gebleven. Als ik een nummer in E speel, vind ik het heerlijk als ik ook nog naar beneden kan, naar die B. *Get Out! Now!* heeft een stuk in B en dat speel ik hoger, maar op een gegeven moment kan ik lekker omlaag naar die C# omdat ik die B-snaar nog heb.

“Voor de solo's is het eigenlijk altijd mijn Fender Stratocaster omdat dat zo'n

eerlijk geluid is. Voor slagpartijen en akkoorden vind ik hem te dun, maar voor solo's blijft het toch de gitaar met het meeste karakter. Dat komt natuurlijk van Ritchie Blackmore en Jimi Hendrix af. Zo nu en dan heb ik wel eens een andere gitaar nodig omdat ik een iets warmer geluid wil, maar als het echt een solo is met veel expressie, kom ik toch altijd weer op die oude Stratocaster uit.

“Voor een solo met veel expressie kom ik toch altijd weer op die oude Stratocaster uit”

“Voor de akoestische partijen maak ik altijd een combinatie van mijn oude Martin en een Ovation. Die Ovation klinkt heel erg helder, maar heeft niet zoveel laag, terwijl die Martin veel voller en warmer klinkt. Dus als ik die links-rechts zet, is dat echt de perfecte combinatie.

“Bij de cleane gitaren ben ik flink met pedaaljes bezig geweest om zo'n hele brede chorus te krijgen. Ik neem eerst mijn linesignaal op met een DI, dan kan ik dat achteraf nog reampen en de sounds veranderen. Daar heb ik wel echte choruspedaaljes voor gebruikt. Zo'n choruspedaal voor de versterker klinkt voor mij toch lekkerder dan een plug-in erna. Het is een TC Electronic Stereo Chorus + Pitch Modulator &

Flanger. Die klonk het beste. Zelfs nog beter dan de Boss Chorus Ensemble.”

Cadeautje van Satriani

Lucassen is echter niet de enige gitarist op 'Transitus'. Er zijn twee gastsolo's en niet van de minste gitaristen. *Message From Beyond* eindigt met een lange gitaarsolo van Marty Friedman, terwijl niemand minder dan Joe Satriani zijn

opwachting maakt op *Get Out! Now!*.

“Met zangers en muzikanten heb ik altijd een lijst met opties, want je weet nooit of iemand het doet”, legt Lucassen uit. “Die benader ik allemaal en dan kijk ik wel hoever ik kom. Inmiddels ben ik gewoon supervervend met alle muzikanten met wie ik gewerkt heb. Qua gitaar natuurlijk met een Guthrie Govan, een Paul Gilbert en een Michael Romeo. Dus ik ben gelijk naar de top gegaan, haha!

“Uiteindelijk kwam ik in contact met de manager van Joe Satriani. Die zei mij dat hij heel veel aanvragen krijgt en daar eigenlijk zelden op ingaat. Hij zou het doorgeven, maar *don't keep your hopes up*. Drie dagen later kreeg ik een mail van ene Joseph. Ik maak die mail open en zie er een link in staan met *here's my*

solo, hope you like it'. Drie dagen later had ik die al binnen! Dus ik zei: moeten we nu niet gaan onderhandelen? Hij zei: nee, ik hoorde het stukje dat ik moest doen, ik vond het supergaaf en het inspireerde me meteen. Ik ben gelijk mijn studio ingedoken en los gegaan. Ik vond het supergaaf om te doen en hier heb je het gewoon gratis, als cadeautje.

“Je kunt je misschien wel voorstellen hoe goed zo iets voelt. Ten eerste dat iemand tegen wie je al zolang opkijkt goed vindt wat je doet. En ten tweede dat het ook nog eens een te gekke solo is. Precies wat ik in mijn hoofd had. Ik moest daar een wilde solo hebben, met die lekkere *squeaks* die hij heeft. En die kreeg ik gewoon. Dat was echt helemaal perfect.

“Bij Marty wist ik ook precies wat ik wilde. Dat moest geen wilde solo worden. Het is een lange solo, een minuut lang, dus het was belangrijk dat het een goede opbouw had. Een beetje virtuositeit, maar vooral sterke melodieën en een mooi vibrato. Daar is Marty gewoon de perfecte gitarist voor. En ik wist dat ik er bij Marty wel doorheen zou komen, want hij kent Ed van Zijl goed, de directeur van Mascot, en die zei al dat de kans groot was dat hij het zou doen.

“Ik stuurde Marty de muziek op en hij zei: *'Arjen, your music is very strange,*

but in a good way.' Wat hij ingespeeld had was exact wat ik wilde. Die melodie, zeker die eerste noten die hij speelde, hebben echt maanden in mijn hoofd gezeten. Het is zó anders dan die Satriani-solo, die gewoon niet melodius is. Daar vroeg het nummer ook niet om.”

Bijsturing

Van bijsturing was geen sprake bij Satriani en Friedman. “Dat doe ik nooit”, zegt Lucassen resoluut. “Bij solisten doe ik dat niet. Ik vraag iemand omdat ik wat hij doet goed vind. Ik zou nooit zeggen: daar wil ik dit en daar wil ik dat. Als ik een solo voor iemand anders zou doen, zou ik daar ook niet blij mee zijn. Ik doe een stuk of vijf gastoptredens per jaar en dat doe ik alleen als het me inspireert. Ik moet het stuk horen en dan wil ik creatief zijn. Dus niet dat iemand tegen me zegt: ik wil hier een lange toon en ik wil hier een bluesy stuk. Zoek dan iemand anders.

“Bij een zanger kun je dat vaak wel doen, móét je dat vaak zelfs doen. Een zanger wil vaak geleid worden. Die is daar alleen maar blij mee. Dat is toch een ander verhaal. Met zang kun je zoveel kanten op en dan is het goed om te bespreken waar het heen moet. Qua gitaar- en keyboardsolo's vraag ik

diegene om hun stijl. Ik wil ze absoluut niet beperken.”

Omdat 'Transitus' als film begonnen is, hanteerde Lucassen dit keer iets andere criteria voor zijn keuze van gastzangers: “De zangers heb ik uitgezocht op het feit dat ze konden acteren, dat ze uitstraling hadden, dat ze er goed uitzagen en dat ze bij hun rol pasten. En dat doe ik eigenlijk nooit. Ik schrijf de muziek, dan heb ik ongeveer een idee van het verhaal en dan ga ik zangers vragen en de rol een beetje op de zanger schrijven. Dan maakt het me geen zak uit hoe ze eruit zien.

“Als ze ook in de film moesten gaan spelen, moesten ze er dit keer echter ook goed uitzien. Of er gewoon interessant uitzien, uitstraling hebben. Dat is een andere manier van zangers uitkiezen. Ik begon eigenlijk meteen bij Tommy (*Karevik*) en Simone (*Simons*). Twee mensen die er supergoed uitzien, uitstraling en ervaring hebben en ook nog eens goed kunnen zingen. Dat waren meteen mijn twee hoofdrolspelers.”

Ga naar Gitarist.nl voor extra's: Bekijk de uitgebreide trailer van het album en diverse video's gefilmd in de studio tijdens de opnames. Plus interviews met de muzikanten door Arjen Lucassen zelf.

Zijn nieuwe release is geen metalalbum, maar Arjen Lucassen zet nog graag zijn voet op de monitor

